

Agenda

Vergadering van de commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

dinsdag 25 november 2025 van 14:30 tot 14:45

locatie: commissiekamer 3

soort vergadering: regulier

agendastatus: **definitief**

1. Vaststellen agenda

- **Bijlagen**
 - Agenda

2. Tiende voortgangsrapportage Natuur (VRN)

Verslag nader schriftelijk overleg tiende Voortgangsrapportage Natuur (VRN) (33576, AQ)

Bespreking verslag nader schriftelijk overleg

- **Ambtelijke toelichting**

Beslispunt

- Geeft het verslag nader schriftelijk ([33576, AQ](#)) aanleiding tot een volgende schriftelijke overlegronde of wenst u de brief van 10 november 2025 voor kennisgeving aan te nemen?

Toelichting

- Met betrekking tot de op 20 december 2024 aangeboden 10e voortgangsrapportage Natuur - VRN ([33576, AF](#)) is door de commissie drie keer schriftelijk overleg gevoerd:
 - 8 april 2024: Verslag schriftelijk overleg ([33576, AH](#))
 - 18 juli 2025: verslag nader schriftelijk overleg ([33576, AL](#))
 - 10 november 2025: verslag nader schriftelijk overleg ([33576, AQ](#)).
- Laatstgenoemd verslag nader schriftelijk overleg, met antwoorden op vragen van het lid **Van Kesteren** (PVV), staat vandaag ter bespreking geagendeerd.

- **Bijlagen**

- Natuurbeleid (33.576); verslag van een nader schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over tiende VRN waarin inrichting nieuwe natuur door provincies mogelijk leidt tot onteigening landbouwgrond (EK, AQ)
- Natuurbeleid (33.576); verslag van een nader schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over de tiende Voortgangsrapportage Natuur (VRN) (EK, AL)
- Natuurbeleid (33.576); verslag van een schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over de Tiende Voortgangsrapportage Natuur (VRN) (EK, AH)
- Eindrapport Procesbegeleiding verbeteren en valideren wildtellingen (Van Hall Larenstein, 30 januari 2025, 50 p.)
- Natuurbeleid (33.576); brief van de staatssecretaris van LNVN over aanbieding tiende

3. Voorhang ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals)

Verslag nader schriftelijk overleg (33118, GX)

Bespreking verslag nader schriftelijk overleg

● Ambtelijke toelichting

Beslispunten

- Wenst u vandaag te besluiten naar aanleiding van het voorliggende verslag nader schriftelijk overleg ([33118, GX](#)) over het ontwerpbesluit bescherming wolf en goudjakhals en zo ja, hoe? of
- Wenst u eerst de beantwoording van de op 4 november jl. gestelde vragen over de appreciatie van het advies van de Raad van State af te wachten?

NB - In de brief van 4 november is o.a. de volgende vraag aan de staatssecretaris van LNV opgenomen: *'U schrijft dat u het ontwerpbesluit naar aanleiding van het advies van de Afdeling nog aanpast. Deze leden gaan ervan uit dat de Kamer eerst nog de gelegenheid krijgt om over de aanpassingen overleg met u te voeren. Kunnen deze leden daarvan uitgaan?'*

Toelichting

Voorhang ontwerpbesluit

- Het Besluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals) is bij brief van 6 juni 2025 ([33118, GL](#)) voorgehangen bij beide Kamers. De reactietermijn van deze voorhang was 8 juli 2025.
- Met het ontwerpbesluit wordt enerzijds de aanpassing van de Europese regelgeving over de bescherming van wolven, zoals opgenomen in richtlijn 2025/1237, vertaald naar de nationale regelgeving. Anderzijds wordt met het voorgestelde besluit de mogelijkheid gecreëerd om op te kunnen treden bij incidenten met wolven en tegelijk voldoende bescherming aan wolven te bieden.
- De definitieve versie van de gewijzigde Habitatrichtlijn is inmiddels op 24 juni 2025 gepubliceerd (Richtlijn 2025/1237) in het Publicatieblad van de Europese Unie en op 14 juli 2025 in werking getreden. Lidstaten dienen uiterlijk op 15 januari 2027 aan de Richtlijn te voldoen.
- Omdat de gewijzigde Habitatrichtlijn (2025/1237) eerder in werking is getreden dan het voorgehangen ontwerpbesluit, ontstaat er een overgangperiode. De staatssecretaris van LNV wijst er in de aanbiedingsbrief van de voorhang op dat het van belang is deze overgangperiode zo kort mogelijk te houden en het besluit zo spoedig mogelijk in werking te laten treden. De staatssecretaris van LNV gaf daarom aan over het ontwerpbesluit aansluitend aan de voorhangperiode spoedadvies te willen vragen aan de Afdeling advisering van de Raad van State.
- Naar aanleiding van deze voorhang heeft de commissie de staatssecretaris op 2 juli jl. per brief verzocht al het nodige te doen om de beschermingsstatus van de wolf zoals bedoeld in bijlage IX van het Besluit activiteiten leefomgeving te garanderen teneinde te voorkomen dat er een leemte ontstaat.
- In zijn reactie van 7 juli (verslag schriftelijk overleg [33118, GM](#)) is de staatssecretaris ingegaan op dit verzoek en op het verzoek van de commissie in de brief van 4 juli 2025 om geen onomkeerbare stappen te zetten voordat de Kamerbehandeling van het ontwerpbesluit is afgerond. Hij besluit zijn reactie met de

volgende passage:

'Aan uw verzoek om geen onomkeerbare stappen te zetten voordat de Kamerbehandeling van het ontwerpbesluit is afgerond, geef ik uiteraard gehoor. Ik beschouw daarin het vaststellen en publiceren van het besluit in het Staatsblad met het oog op inwerkingtreding als de eerste onomkeerbare handeling in het proces. Om onnodige vertraging te voorkomen zal ik parallel aan de behandeling door uw Kamer en de Tweede Kamer op korte termijn het ontwerpbesluit aan de Raad van State voorleggen voor een spoedadvies. Daarnaast zal ik de (nadere) vragen van uw Kamer in uw brieven van 4 en 7 juli jl. op korte termijn al beantwoorden om de behandeling door uw Kamer te bespoedigen. Een snelle behandeling door uw Kamer is ook belangrijk om de overgangsperiode zo kort mogelijk te houden.'

- De commissie besloot het verslag schriftelijk overleg 33118, GM te betrekken bij het plenaire debat over de suppletoire LVVN-begroting in het kader van de Voorjaarsnota op 8 juli 2025.
- Op 4 juli 2025 heeft de commissie in een afzonderlijke brief inhoudelijke vragen gesteld over het voorgehangen ontwerpbesluit; deze brief werd besloten met het hiervoor genoemde verzoek om geen onomkeerbare stappen te zetten voordat de Kamerbehandeling van het ontwerpbesluit is afgerond.
- Naar aanleiding van de vervolgens op 17 juli 2025 ontvangen reactie ([verslag nader schriftelijk overleg 33118, GN](#)) heeft de commissie op 23 september 2025 voor de derde keer inbreng geleverd voor schriftelijk overleg. De beantwoording van laatstbedoelde vragen is op 13 november 2025 ontvangen en staat vandaag ter bespreking geagendeerd (verslag nader schriftelijk overleg 33118, GX)

Advisering Raad van State

- Het ontwerpbesluit is op 14 juli 2025 ter advisering voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Conform de wens van het parlement besloot de staatssecretaris de voorhangperiode te verlengen. Vanwege de spoed is niet gewacht met de adviesaanvraag aan de Raad van State. Daardoor lopen de trajecten parallel en is het advies van de Raad al beschikbaar terwijl de gedachtewisseling met de Kamers nog niet is afgerond. De staatssecretaris van LVVN heeft op 15 september jl. het advies van de Raad van State aangeboden ([33118, GS](#)). Hij gaf daarbij aan het advies te bestuderen en op korte termijn zijn appreciatie van het advies met de Kamer te delen. De Raad van State adviseert om het ontwerpbesluit alleen te nemen na aanpassing op een aantal fundamentele punten (dictum C).
- Op 10 oktober 2025 heeft de staatssecretaris van LVVN de Nota van Antwoord op de internetconsultatiereacties op het ontwerpbesluit alsmede de appreciatie van het advies van de Raad van State aangeboden ([33118, GT](#)). De staatssecretaris is voornemens het ontwerpbesluit door te zetten en het advies van de Afdeling advisering op onderdelen te volgen en het ontwerpbesluit en de bijbehorende nota van toelichting te wijzigen en aan te vullen (daarna zal het gewijzigde ontwerpbesluit opnieuw worden voorgelegd aan de ministerraad, tezamen met het nader rapport). Uit de beslisnota bij de brief blijkt dat naar aanleiding van het advies van de Raad van State twee opties zijn besproken en dat is gekozen voor optie 2:
 - Optie 1 was het besluit te beperken tot het voldoen aan de EU verplichtingen, te weten de implementatie van het feit dat de wolf van bijlage IV naar bijlage V van de Habitatrichtlijn is verplaatst, met bijbehorend beschermingsregime. In deze optie is ook voorgesteld om de in het ontwerpbesluit opgenomen voorzieningen voor de

goudjakhals en de regeling met terugwerkende kracht voor de verlening van tegemoetkomingen voor wolvenschade te handhaven omdat daar in het advies geen bezwaren tegen waren.

- Optie 2 was om het besluit grotendeels ongewijzigd door te zetten, te weten met een zo goed mogelijke verdere onderbouwing van de definities van probleemwolf en probleemsituatie. Alleen de koepelvergunning zou, conform het advies van de Raad van State, worden geschrapt zodat vergunningverlening – net als nu – per individueel geval gebeurt.
- Op 4 november 2025 hebben leden van de fracties van de PvdD, GroenLinks-PvdA en de SP gezamenlijk vragen gesteld naar aanleiding van de op 10 oktober ontvangen appreciatie van het advies van de Raad van State. De beantwoording van deze vragen is nog niet aan de Kamer aangeboden.
- Volgens de op 10 oktober 2025 aan de Tweede Kamer aangeboden antwoorden ([TK 33118, 305](#), blz. 4) kan de Kamer in het kader van de voorhangprocedure desgewenst reageren op de naar aanleiding van het advies van de Raad van State voorgenomen wijzigingen in het ontwerpbesluit en in de nota van toelichting.

Stand van zaken Tweede Kamer

- In de procedurevergadering LVVN van 18 juni 2025 is de staatssecretaris van LVVN verzocht om geen onomkeerbare stappen te zetten ten aanzien van het ontwerpbesluit voordat de behandeling van het ontwerpbesluit in de Kamer is afgerond. In zijn reactie van 23 juni op dat verzoek (TK 33118, 298) laat hij weten uitvoering te geven aan dat verzoek, maar wel benadrukt hij de (procedurele of inhoudelijke) behandeling van het ontwerpbesluit af te ronden vóór de afloop van de voorhangperiode op 8 juli a.s., zodat het ontwerpbesluit voor spoedadvies aan de Raad van State kan worden voorgelegd.
- In de procedurevergadering LVVN van 2 juli stonden zowel het ontwerpbesluit ([TK 33118, 295](#)) geagendeerd alsook de reactie van de staatssecretaris van LVVN op het verzoek van de commissie om geen onomkeerbare stappen te zetten ([TK 33118, 298](#)). In zijn brief van 9 juli 2025 aan Tweede Kamer ([TK 33118, 299](#)) schetst de staatssecretaris van LVVN het proces en gaat hij nogmaals in op de vraag hoe hij zal omgaan met het verzoek van de Tweede Kamer geen onomkeerbare stappen te zetten.
- Op 19 september 2025 is inbreng geleverd voor schriftelijk overleg over het voorgehangen ontwerpbesluit. De antwoorden zijn op 10 oktober 2025 ontvangen ([TK 33118, 305](#)) en staan geagendeerd voor de procedurevergadering van de commissie LVVN van woensdag 26 november 2025 (daarbij is als opmerking geplaatst: Indien de commissie besluit deze zaak niet controversieel te verklaren, is het voorstel: voor kennisgeving aannemen.)

Ter informatie

A - Openstaande 'wolf-gerelateerde' correspondentie (zie: het overzicht openstaande correspondentie en wetgevingsverslagen commissie LNV, opgenomen aan het slot van deze agenda) :

- Brief verzonden 04-11-2025 - [33.118](#) (deadline: 02-12-2025): Schriftelijk overleg over **reactie op het advies van de Raad van State** over het ontwerpbesluit i.v.m. beschermde status van de wolf.
- Brief verzonden 10-10-2025 - [33.576, AO](#) (reactie: rond 10-01-2026): Nader schriftelijk **overleg met de Europese Commissie over Richtlijn EU 2025/1237** (wijziging Habitatrichtlijn i.v.m. wijziging beschermde status van de wolf).

B - Nog te leveren 'wolf-gerelateerde' inbreng :

- De commissie LNV heeft op 11 november jl. - naar aanleiding van het verslag nader schriftelijk overleg ([33576. AP](#)) - op verzoek van het lid Nicolaï (PvdD) besloten om op dinsdag 9 december 2025 gelegenheid te bieden tot het leveren van inbreng voor nader schriftelijk overleg over Richtlijn EU 2025/1237 (wijziging Habitatrichtlijn i.v.m. wijziging beschermde status van de wolf).

● **Bijlagen**

- Omgevingsrecht (33.118); verslag van een nader schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over het ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals) (EK, GX)
- Omgevingsrecht (33.118); verslag van een nader schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over ontwerpbesluit houdende wijziging Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals) (EK, GN)
- Omgevingsrecht (33.118); verslag van een schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over het Besluit activiteiten leefomgeving en het garanderen van de beschermingsstatus van de wolf (EK, GM)
- Omgevingsrecht (33.118); verslag van een schriftelijk overleg over het Ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals) (Kamerstuk 33118-295) (TK, 305)

-
- Omgevingsrecht (33.118); brief van de staatssecretaris van LNVN met aanbieding Nota van Antwoord op de internetconsultatiereacties op het ontwerpbesluit met betrekking tot de bescherming van de wolf en goudjakhals en appreciatie van het advies van de Raad van State (EK, GT)
 - Nota van antwoord internetconsultatie en advies Raad van State (11 p.)
 - Beslisnota(s) bij brief van de staatssecretaris van LNVN met aanbieding Nota van Antwoord op de internetconsultatiereacties op het ontwerpbesluit met betrekking tot de bescherming van de wolf en goudjakhals en appreciatie van het advies van de Raad van State (2 p.)
 - Omgevingsrecht (33.118); brief van de staatssecretaris van LNVN met aanbieding advies van de Raad van State over het ontwerpbesluit houdende wijziging Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de bescherming van de wolf en de goudjakhals (EK, GS)
 - Advies Ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de bescherming van de wolf en de goudjakhals (Raad van State, 10 september 2025, 17 p.)
 - Richtlijn EU 2025/1237 (wijziging beschermingsstatus van de wolf)

-
- Omgevingsrecht (33.118); brief van de staatssecretaris van LNVN ter aanbieding van ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals) (EK, GL)
 - Besluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals)
 - Nota van toelichting bij Besluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals)

4. Voortgang van de ontwikkeling van de mestproductie

Verslag schriftelijk overleg (33037 / 36618, BK) en brief van 20 november 2025 inzake derde kwartaalrapportage CBS (33037 / 36618, BL)

Bespreking verslag schriftelijk overleg

● Ambtelijke toelichting

Drie beslispunten

1. Hoe wenst de commissie - mede gelet op de eerdere briefwisseling over mestproductie ([33037/36618, BF](#)) - te besluiten naar aanleiding van het schriftelijk overleg ([33037/36618, BK](#)) over de eerste en tweede kwartaalrapportage CBS en de op 20 november 2025 ontvangen derde kwartaalrapportage CBS ([33037/36618, BL](#)); d.w.z. inbreng leveren voor nader schriftelijk overleg of de brieven van 11 en 20 november 2025 voor kennisgeving aannemen?
2. Kunt u ermee instemmen de op 15 juli 2025 verzonden brief af te voeren, nu het ministerie ambtelijk heeft gemeld de Eerste Kamer hierop geen separate reactie te zullen sturen en in de aanbiedingsbrief inzake de derde CBS-kwartaalrapportage van 20 november 2025 ([33037/36618, BL](#)) op verzoek van de Tweede Kamer is ingegaan op de meest actuele inschatting van de deelname aan de Lbv en Lbv-plus en het effect daarvan op de mestproductie?
3. Wenst u, na kennisneming van het verslag schriftelijk overleg over de eerste en tweede CBS-kwartaalrapportage ([33037/36618, BK](#)) en gelet op het op 11 november jl. in de commissie besproken verslag schriftelijk overleg in het kader van het toezeggingenrapport ([36800 XIV, A](#)), de status van de toezeggingen [T03946](#) (thans: openstaand) en [T03948](#) (thans: openstaand) aan te passen?

Toelichting

- De commissie heeft op 18 maart jl. naar aanleiding van de brief van 6 maart 2025 over de voortgang van de mestproductie ([36618, J](#)) besloten de status van toezegging [T03947](#) als voldaan aan te merken.
- Vervolgens is op 1 april 2025 inbreng geleverd voor schriftelijk overleg. De antwoorden op de gestelde vragen zijn - met enige vertraging - ontvangen op 2 oktober 2025 (verslag schriftelijk overleg [33037/36618, BF](#)). Conform het besluit van uw commissie staat dit verslag vandaag geagendeerd, gelijktijdig met de bespreking van de antwoorden op de brief 10 oktober 2025 over de ontwikkeling van de mestproductie (zie hierna).
- Op 3 juli 2025 heeft de minister van LNV de Kamer in lijn met toezegging [T03947](#) aan de hand van de eerste CBS-kwartaalrapportage 2025 per brief ([36618, M](#)) geïnformeerd over de voortgang van de ontwikkeling van de mestproductie.
- Op 8 juli 2025 besloot de commissie naar aanleiding van de brief van 3 juli 2025 ([36618, M](#)) op voorstel van het lid Jaspers (BBB) de tweede kwartaalrapportage van het CBS over de fosfaat- en stikstofexcretie door de Nederlandse veestapel af te wachten en dit onderwerp dan opnieuw te agenderen.
- Het lid Kluit (GL-PvdA) verzocht bij die volgende agendering ook de brief van 30 juni 2025 ([33037, AZ](#)) betreffende de jaarlijkse rapportages Nederlands mestbeleid (rapportageverplichting uit de derogatiebeschikking) op te nemen.
- De tweede kwartaalrapportage 2025 van het CBS is ontvangen op 20 augustus 2025 ([33037/36618, BB](#)). Op voorstel van het lid Prins (CDA) was het ministerie per brief verzocht bij de aanbieding van de tweede CBS-kwartaalrapportage de Kamer ook te informeren over de effecten op de fosfaat- en stikstofexcretie die voortvloeien uit de deelname van bedrijven aan de LBV en de LBV-plus regelingen. De op 15 juli 2025 verzonden brief is ter informatie als bijlage opgenomen. De aanbiedingsbrief bij de tweede kwartaalrapportage CBS bevat de volgende slotzin: *'Het effect van deelname aan de Lbv en Lbv-plus komt dan ook beperkt tot uiting in de prognose van het CBS.'* Onder verwijzing naar deze slotzin heeft het ministerie van LNV ambtelijk gemeld dat op de brief van 15 juli geen separate reactie van het ministerie van LNV zal volgen, besloot uw commissie op 28 oktober jl. om de brief

van 15 juli 2025 te agenderen bij de bespreking van de antwoorden op de brief 10 oktober 2025 over de ontwikkeling van de mestproductie (zie hierna).

- Op 20 november 2025 heeft de minister van LNVN, in lijn met de als voldaan aangemerkte toezegging T03947, de **derde** CBS-kwartaalrapportage aan de Kamers aangeboden ([33037/36618, BL](#)). Naar aanleiding van een verzoek van de **Tweede** Kamer gaat de minister daarbij in de aanbiedingsbrief ook in op de meest actuele inschatting van de deelname aan de Lbv en Lbv-plus en het effect daarvan op de mestproductie (inhoudelijk een reactie in lijn met het verzoek dat de Eerste Kamer heeft gedaan in de brief van 15 juli 2025).
- Op 10 oktober 2025 zijn naar aanleiding van de eerste en tweede kwartaalrapportage van het CBS vragen gesteld door de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en de ChristenUnie. De op 11 november jl. ontvangen beantwoording staat vandaag ter bespreking geagendeerd (verslag schriftelijk overleg [33037/36618, BK](#)) met daarbij de op 20 november 2025 ontvangen brief naar aanleiding van de derde CBS kwartaalrapportage ([33037/36618, BL](#)). Conform eerdere besluiten van uw commissie staat tevens geagendeerd: (1) het verslag schriftelijk overleg [33037/36618, BF](#) en (2) de op 15 juli 2025 verzonden brief.
- Naar aanleiding van de agendering van de reacties op het rappel toezeggingen en moties 2025 ([36800 XIV, A](#)) besloot uw commissie op 11 november jl. om bij de agendering van de antwoorden op de brief 10 oktober 2025 ook de status van de toezeggingen [T03946](#) en [T03948](#) te heroverwegen.

Toezeggingen T03946 en T03948

- [T03946](#): De minister van LNVN zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid **Jaspers** (BBB), toe dat in het weegmoment wordt meegenomen dat bij het verlesen van rechten niet meer afgeroomd wordt dan strikt noodzakelijk is.
- [T03948](#): De minister van LNVN zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid **Kluit** (GL-PvdA), toe dat jonge boeren in het beleid als categorie expliciet zal worden gemonitord in het weegmoment.

CBS-kwartaalrapportages

- Link naar [Eerste CBS kwartaalrapportage 2025 - Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest, d.d. 3 juli 2025](#)
- Link naar [Tweede CBS kwartaalrapportage 2025 - Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest, d.d. 20 augustus 2025](#)
- Link naar [Derde CBS kwartaalrapportage 2025 - Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest, d.d. 20 november 2025](#)

● Bijlagen

- Mestbeleid (33.037), Wet wijziging Meststoffenwet in verband met de maximale mestproductie (36.618); brief van de minister van LNVN over voortgang mestproductie en LBV en LBV-plus naar aanleiding van derde kwartaalrapportage 2025 CBS (EK 33.037 / 36.618, BL)
- Mestbeleid (33.037), Wet wijziging Meststoffenwet in verband met de maximale mestproductie (36.618); verslag van een schriftelijk overleg met de minister van LNVN over voortgang ontwikkeling mestproductie naar aanleiding van eerste en tweede kwartaalrapportage 2025 van het CBS (EK 33.037 / 36.618, BK)
- Mestbeleid (33.037), Wet wijziging Meststoffenwet in verband met de maximale mestproductie (36.618); brief van de minister van LNVN over voortgang ontwikkeling mestproductie (toezegging T03947) (EK 33.037 / 36.618, BB)
- Wet wijziging Meststoffenwet in verband met de maximale mestproductie (36.618); brief van de minister van LNVN over toezegging informeren voortgang ontwikkeling

mestproductie (T03947) (EK, M)

- Uitgaande brief inzake effecten LBV en LBV-plus, 15 juli 2025
- Mestbeleid (33.037); brief van de minister van LNV over twee jaarlijkse rapportages mestbeleid in relatie tot derogatie (EK, AZ)
- Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie in 2023 (RIVM, 2025, 138 p.)
- Rapportage Nederlands mestbeleid 2024 (Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, juni 2025, 41 p.)

-
- Toezegging Bij het verlesen van rechten niet meer afkomen dan strikt noodzakelijk is en dit meenemen in het weegmoment (36.618) (T03946)
 - Toezegging Jonge boeren als categorie expliciet gemonitord bij weegmoment (36.618) (T03948)

5. E230014 - Voorstel voor een verordening over nieuwe genomische technieken

Verslag nader schriftelijk overleg (27428, H)

Bespreking verslag nader schriftelijk overleg

● Ambtelijke toelichting

Beslispunt

- Geeft het verslag nader schriftelijk overleg ([27428, H](#)) aanleiding tot een volgende schriftelijke overlegronde of wenst u de brief van 12 november 2025 voor kennisgeving aan te nemen?

Toelichting

- Op 23 september jl. is naar aanleiding van het verslag schriftelijk overleg ([27428, G](#)) door de leden **Visseren-Hamakers** en van **Van Aelst-Den Uijl** inbreng geleverd voor nader schriftelijk overleg inzake het E-dossier inzake nieuwe genomische technieken (NGT's) - [E230014](#).
- De op 12 november 2025 ontvangen antwoorden (verslag nader schriftelijk overleg [27428, H](#)) staan vandaag ter bespreking geagendeerd

● Bijlagen

- Beleidsnota Biotechnologie (27.428); verslag van een nader schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNV inzake het voorstel voor een Verordening over nieuwe genomische technieken en het Raadsmandaat (EK, H)
- bijlage 1 - Regulation on the genomic techniques (NGT) - Technical paper on the rationale for the equivalence in Annex I
- bijlage 2 - COGEM-advies - Advice Differences in EU positions regarding Annex I of the NGT-legislation

-
- Beleidsnota Biotechnologie (27.428); verslag van een schriftelijk overleg van de staatssecretaris van LNV inzake het voorstel voor een Verordening over nieuwe genomische technieken en het Raadsmandaat (EK, G)
 - Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie (22.112), Beleidsnota Biotechnologie (27.428); brief regering; Akkoord algemene oriëntatie NGT dossier in de Raad (TK 27.428 / 22.112, 409)
 - Tekst Raadspositie

-
- E230014 - Voorstel voor een verordening over nieuwe genomische technieken
 - EU-stroomschema's

6. E250004 - Commissiemededeling: een visie voor landbouw en voedsel

Verslag nader schriftelijk overleg (36736, F)

Bespreking verslag nader schriftelijk overleg

● Ambtelijke toelichting

Beslispunt

- Geeft het verslag nader schriftelijk overleg ([36736, F](#)) aanleiding tot een volgende schriftelijke overlegronde of wenst u de brief van 19 november 2025 voor kennisgeving aan te nemen?

Toelichting

Commissiemededeling: een visie voor landbouw en voedsel

- Op 15 april jl. heeft de commissie dit (niet wetgevende) voorstel als prioritair aangemerkt. Dit dossier maakt daarmee deel uit van het Europees Werkprogramma Eerste Kamer 2025.
- Het BNC-fiche bij dit voorstel is ontvangen op 28 maart 2025 ([36736, A](#)).

Overleg met de regering

- Over dit voorstel is schriftelijk overleg gevoerd met de regering. Het verslag schriftelijk overleg ([36736, C](#)) is op 8 juli 2025 in eerste instantie voor kennisgeving aangenomen. Per brief van 22 oktober 2025 zijn alsnog vervolgvragen gesteld door de fracties van GL-PvdD, PvdD en SP. De beantwoording van die vragen is op 19 november 2025 ontvangen (verslag nader schriftelijk overleg (36736, F) en staat vandaag ter bespreking geagendeerd.

Overleg met de Europese Commissie

- Op 23 mei 2025 is over dit voorstel en brief gestuurd aan de Europese Commissie ([36736, B](#)). Naar aanleiding van de reactie daarop ([36736, D](#)) is op 24 oktober 2025 een brief aan de Europese Commissie gestuurd met nader vragen ([36736, E](#)). De commissie is nog in afwachting van de beantwoording daarvan.

● Bijlagen

- EU-voorstel: Commissiemededeling over een visie voor landbouw en voedsel COM(2025)75 (36.736); verslag van een nader schriftelijk overleg met de minister van LNVN over de Commissiemededeling betreffende een visie voor landbouw en voedsel (EK, F)

-
- EU-voorstel: Commissiemededeling over een visie voor landbouw en voedsel COM(2025)75 (36.736); verslag van een schriftelijk overleg met de minister van LNVN over de Commissiemededeling betreffende een visie voor landbouw en voedsel (EK, C)

- EU-voorstel: Commissiemededeling over een visie voor landbouw en voedsel COM(2025)75 (36.736); brief aan de Europese Commissie met nadere vragen over de Commissiemededeling: een visie voor landbouw en voedsel (EK, E)

- EU-voorstel: Commissiemededeling over een visie voor landbouw en voedsel COM(2025)75 (36.736); brief van de Europese Commissie betreffende de beantwoording van vragen over de Commissiemededeling: een visie voor landbouw en voedsel (EK, D)

- EU-voorstel: Commissiemededeling over een visie voor landbouw en voedsel COM(2025)75 (36.736); brief aan de Europese Commissie betreffende vragen over de Commissiemededeling: een visie voor landbouw en voedsel (EK, B)

-
- COM(2025)75 - Mededeling van de Commissie: een visie voor landbouw en voedsel
 - EU-voorstel: Commissiemededeling over een visie voor landbouw en voedsel COM(2025)75 (36.736); brief van de minister van BZ inzake BNC-fiche betreffende de Commissiemededeling over een visie voor landbouw en voedsel (EK, A)
 - E250004 - Commissiemededeling: een visie voor landbouw en voedsel
 - EU-stroomschema's

7. COM(2025)652

Voorstel voor een Verordening tot wijziging van Verordening (EU) 2023/1115 wat betreft bepaalde verplichtingen van marktdeelnemers en handelaren

Procedure

● Ambtelijke toelichting

Beslispunt

- Wenst u dit voorstel - na kennisneming van de kabinetsappreciatie ([22112, JP](#)) - in behandeling te nemen en zo ja, op welke wijze en wanneer?

Toelichting

- Op 7 november 2025 ontving de Kamer de kabinetsappreciatie over het voorstel van de Europese Commissie tot wijziging van de Verordening over ontbossingsvrije producten (EUDR). Dit voorstel is op 21 oktober 2025 gepubliceerd en behelst het beperken en voorkomen van ontbossing en verdere bosdegradatie in de Europese Unie en daarbuiten ([COM\(2025\)652](#)). De deadline voor het indienen van een subsidiariteitsbezwaar is op 19 januari 2026.
- Volgens de appreciatiebrief van de staatssecretarissen van LVVN en BHO zal Nederland, alles afwegende en de balans in het voorstel tussen lastenverlichting en natuurdoelen in overweging nemende, zich onthouden van stemming over het Commissievoorstel en pleiten voor een gratieperiode van één jaar. Een onthouding telt als tegenstem.
- Dit heeft juridische implicaties. Het zal tijd kosten om de reeds tot stand gebrachte Nederlandse uitvoeringswetgeving van de EUDR aan te passen. In de brief wordt opgemerkt dat het niet mogelijk is de betreffende regelgeving aan te passen, vóórdát de EUDR eind dit jaar van toepassing wordt. Het aanpassen van de regelgeving zal naar verwachting circa 1 à 1,5 jaar duren. Daardoor ontstaat de situatie dat de inhoud van de EUDR en de inhoud van de implementatieregelgeving niet overeenkomen, indien het voorstel wordt aangenomen. Dat geeft onduidelijkheid over de verplichtingen van ondernemingen. Deze onduidelijkheid zal door middel van voorlichting moeten worden weggenomen. Ook in de toelichting bij het inwerkingtredingsbesluit van de implementatieregelgeving zal hieraan aandacht moeten worden besteed.
- De volledige kabinetsappreciatie en het overzicht van nieuwe Europese voorstellen waar dit voorstel op is vermeld zijn ter informatie bijgevoegd. Deze appreciatiebrief ([22112, JP](#)) komt in de plaats van het BNC-fiche.
- Naar aanleiding van de vermelding van de appreciatiebrief onder *Mededelingen en informatie* op 11 november jl. heeft het lid **Kluit** (GL-PvdA) verzocht dit onderwerp vandaag te agenderen.

● Bijlagen

- COM(2025)652 - Voorstel voor een Verordening tot wijziging van Verordening (EU) 2023/1115 wat betreft bepaalde verplichtingen van marktdeelnemers en handelaren
- Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie (22.112); brief van de staatssecretaris van LVVN en van BHO inzake de

- kabinetsappreciatie over het voorstel tot aanpassing van de ontbossingsvrije producten verordening (EUDR) (EK, JP)
- Overzicht van nieuwe Europese wetsvoorstellen en mededelingen, 10 - 24 oktober 2025
-

- EU-stroomschema's

8. Uitnodiging en inventarisatie Ambassadeursconferentie 5 februari 2026

Bespreking en inventarisatie

- **Ambtelijke toelichting**

Beslispunten

- Wenst de commissie specifieke thema's op te geven voor de inhoudelijke gespreksrondes?
- Welke leden wensen zich aan te melden voor deelname aan de ambassadeursconferentie op **donderdag 5 februari 2026, 11:15-15:30 uur**?

Toelichting

In het kader van de jaarlijkse Ambassadeursconferentie staat op **donderdag 5 februari 2026, 11:15-15:30 uur** de traditionele ontmoeting tussen de Nederlandse ambassadeurs en de leden van de Staten-Generaal gepland.

De bijeenkomst biedt alle leden van de Eerste en Tweede Kamer de mogelijkheid om kennis te maken met de (ongeveer 150) Nederlandse ambassadeurs en met hen op informele wijze van gedachten te wisselen over de werkzaamheden op de Nederlandse ambassades en de relatie daarvan met de politieke besluitvorming in Nederland.

De bijeenkomst zal bestaan uit drie opeenvolgende inhoudelijke gespreksrondes van ca. 45 minuten, waarbij Kamerleden en ambassadeurs in kleine groepen met elkaar in gesprek gaan over diverse thema's. Er wordt een lunch aangeboden.

Indien leden wensen deel te nemen kunnen zij zich aanmelden tijdens de commissievergadering of per e-mail via het onderstaand aangegeven e-mailadres. Deze leden zullen in aanloop naar de bijeenkomst nadere informatie ontvangen.

Daarnaast kunnen leden thema's aandragen voor de inhoudelijke gespreksrondes. De gesprekstema's kunnen op alle denkbare beleidsterreinen liggen. De griffies van beide Kamers zullen samen met het ministerie een definitieve lijst opstellen, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de opgegeven onderwerpen.

Een impressie van de bijeenkomst die op 29 januari 2025 plaatsvond treft u [hier](#).

- **Niet-openbare ambtelijke toelichting**

De bijeenkomst zal plaatsvinden in conferentiecentrum **New Babylon**, vlak naast de tijdelijke huisvesting van de Tweede Kamer.

Leden kunnen zich ook per e-mail aanmelden via anne-mirthe.dieudonne@eerstekamer.nl, dit kan nog tot en met dinsdag 9 december 2025.

9. Mededelingen en informatie

- **Ambtelijke toelichting**

A - Kwartaalrapportage lopende EU-wetgevingshandelingen derde kwartaal 2025

Op 18 november jl. ontving de Kamer de derde kwartaalrapportage van de lopende EU-

wetgevingshandelingen op het gebied van LVVN. Verschillende van deze wetgevingshandelingen zijn in uw commissie in behandeling. De volledige kwartaalrapportage met daarin de stand van zaken omtrent de lopende voorstellen treft u in de bijlagen ([21109, BM](#)).

B - Uitnodiging Internationale Grüne Woche 2026

De minister van LVVN heeft op 20 november 2025 de leden van de commissie LNV een uitnodiging gestuurd in verband met de [Internationale Grüne Woche \(IGW\)](#) in Berlijn, die zal plaatsvinden van 16 tot en met 25 januari 2026. Het betreft een uitnodiging voor de receptie op uitnodiging van de provincies op **donderdag 15 januari 2026**, alsmede voor de opening van het Nederlands Paviljoen en de LVVN-receptie met vertegenwoordigers uit politiek en bedrijfsleven op **vrijdag 16 januari 2026**. Aangezien het geen interparlementaire activiteit betreft, is het uitsluitend mogelijk om op eigen gelegenheid en op eigen kosten aan deze activiteit deel te nemen. De uitnodiging treft u hierbij aan. De staf zal namen van belangstellende leden doorgeven aan het ministerie van LVVN.

C - Link naar de **agenda's** van de eerstvolgende procedurevergaderingen van de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) in de Tweede Kamer

Link: [procedurevergadering LVVN \(26 november 2025\)](#) en [procedurevergadering LVVN \(3 december 2025\)](#)

● Bijlagen

- Uitvoering EU-Richtlijnen (21.109); brief van de minister van LVVN over LVVN-kwartaalrapportage EU-wetgevingsonderhandelingen derde kwartaal 2025 (EK, BM)
- kwartaalrapportage lopende LVVN EU-wetgevingshandelingen derde kwartaal 2025

-
- Uitnodiging Grüne Woche 2026

-
- Overzicht van nieuwe Europese wetsvoorstellen en mededelingen (14 november – 21 november 2025)
 - Overzicht van nieuwe Europese wetsvoorstellen en mededelingen (7 november – 14 november 2025)
 - Overzicht aanhangige gedelegeerde regelgeving (met als bijlage: voorhang landelijk natuurregister)
 - Lijst ingekomen brieven commissie LNV

10. Rondvraag

11. Ter herinnering: openstaande correspondentie en wetgevingsverslagen commissie LNV

● Ambtelijke toelichting

- *Hieronder is een overzicht van de openstaande correspondentie weergegeven (dit betreft brieven en wetgevingsverslagen).*
- *Een overzicht van wetsvoorstellen die bij de commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in (schriftelijke) behandeling zijn, is via deze [LINK](#) te raadplegen.*
- *Een overzicht van LNV-wetsvoorstellen in behandeling bij de **Tweede Kamer** is te raadplegen via deze [LINK](#).*

Tabel uitklappen inklappen

Overzicht openstaande correspondentie en wetgevingsverslagen

<u>Verzonden</u>	<u>Onderwerp + link</u>	<u>Reactietermijn</u>	<u>Toelichting</u>
<u>CORRESPONDENTIE:</u>			

2025-11-..	SO - Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw (E250024) - aan EC; Link brief: 28625	2026-02-..	<i>Brief in bewerking</i>
2025-11-..	SO - Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw (E250024); Link brief: 28625	202.	<i>Brief in bewerking</i>
2025-11-18	SO - Beprijzingsstudies veehouderij/akkerbouw en glastuinbouw (aan FIN); Link brief: 32813	2025-12-16	
2025-11-04	SO - Besluiten over Verdrag Raad van Europa inzake bescherming milieu d.m.v. het strafrecht (E250023); Link brief: 36842	2025-12-02	
2025-11-04	SO - Jaarverslag 2024 Staatsbosheer; Link brief: 29659	2025-12-02	
2025-11-04	SO - Reactie op rapporten WKR en Nationaal Klimaatplatform; Link brief: 32813	2025-12-02	
2025-11-04	SO - Reactie Raad van State-advies over voorhang besluit bescherming wolf en goudjakhals; Link - brief: 33118	2025-12-02	
2025-10-24	NSO - Mededeling Visie voor landbouw en voedsel - aan EC; Link brief: 36736	2026-01-24	
2025-10-10	NSO - Richtlijn beschermingsstatus wolf (aan EC); Link brief: 33576	2026-01-10	
2025-10-07	NSO - N.a.v. MO Rechtsbescherming, rechtsgelijkheid en het bewaken van de rechtsstaat in relatie tot de uitwerking van natuur- en milieuwetgeving in Nederland; Link brief: 35334/33576	2025-11-04	<i>Brief door ministerie I&W ter beantwoording overgedragen aan het ministerie van LVVN. Verzocht om beantwoording gelijktijdig met nota n.a.v. verslag wetsvoorstel maatwerkaanpak PAS-projecten (36755, C). Zie KA 28-10-2025.</i>

2025-10-07	SO - Advies Gezondheidsraad geitenhouderijen; Link brief: 28973	2025-11-01	<i>Beantwoording t.z.t. bespreken in gecombineerde vergadering van de commissies LNV en VWS.</i>
2025-07-15	SO - Kamer informeren over effecten deelname bedrijven aan LBV- en LBV-plus; Link brief: 33037/36618	Bij aanbieding 2e CBS kwartaalrapportage fosfaat- en stikstofexcretie	<i>Er volgt geen separate reactie van het ministerie op deze brief (agenderen bij bespreking antwoorden op brief 10 oktober 2025 over ontwikkeling mestproductie - zie KA 28-10-2025).</i>
<u>WETGEVING:</u>			
2025-11-04	Verslag - Wijziging Omgevingswet, maatwerkaanpak PAS- projecten (36755); Link verslag: 36755, C	2025-12-02	
2025-11-21			

De griffier van de commissie,
Warmolt de Boer